

Projektová témata a politické priority programu LIFE

Výtah stran 6-20 z PROVÁDĚCÍHO ROZHODNUTÍ KOMISE ze dne 19. března 2014 o přijetí víceletého pracovního programu LIFE na období 2014–2017 pro témata Podprogramu životní prostředí

&

stručný výtah z Pokynů pro žadatele pro Podprogram klima zaměřený na obecné rámce a cíle prioritních oblastí a politické priority EU pro rok **2017**, zejména kapitol 2.3.3, 2.4.3 a 2.5.3 - z „LIFE Climate Action - Guidelines for Applicants 2017“.

Aktualizováno: 29. 5. 2017

Upozornění:

Projektová témata a politické priority **pro rok 2018 se budou více či méně lišit.**

Klíč k úspěchu v tradičních projektech LIFE: Projektová témata a politické priority EU

V rámci podprogramu Životní prostředí jsou stanoveny tzv. **projektová témata**, v rámci podprogramu Oblast klimatu obdobně tzv. **politické priority** EU pro daný rok výzvy. Projektová témata platí po celé období **2014-2017**, politické priority vyhlašuje Evropská komise v Guidelines každoročně nová. Platí, že projekt zaměřený na max. 2 projektová témata/politické priority získává až 10 nepostradatelných bodů ze 100 v rámci hodnocení projektových návrhů.

Ověřte si, že jste s projektovými tématy/politickými prioritami plně v souladu!

Co je projektové téma z hlediska LIFE v tomto dokumentu? Odstavec označený číslem (např. na straně 5 jde o odstavce 1, 2, 3, 4)

	Program LIFE					
Podprogram	Životní prostředí (ŽP)			Oblast klimatu		
Prioritní oblast	ENV – Životní prostředí a účinné využívání zdrojů	NAT/BIO – Příroda a biologická rozmanitost	GIE – Správa a informace v oblasti životního prostředí	CCM – Zmírňování změny klimatu	CCA – Přizpůsobování se změně klimatu	GIC – Správa a informace v oblasti klimatu
Tematické priority (pro ŽP) / obecné rámce (pro Klima)	a) voda, včetně mořského prostředí; b) odpady; c) účinné využívání zdrojů; d) životní prostředí a zdraví; e) kvalita ovzduší a emise	a) příroda; b) biologická rozmanitost	a) informační a komunikační činnosti a kampaně na zvyšování informovanosti v souladu s prioritami 7. akčního programu pro ŽP; b) podpůrné činnosti účinného kontrolního postupu, podpora dodržování environmentálních právních předpisů EU a podpora informačních systémů a informačních nástrojů v oblasti ŽP EU.	Podpora přechodu na nízko-emisní a udržitelné hospodářství pružně reagující na změnu klimatu.	Podpora snah vedoucích ke zvýšené odolnosti na změnu klimatu.	Podpora přispění k rozvoji a implementaci klimatické politiky a legislativy EU.
Způsobilé typy tradičních projektů	demonstrační, pilotní	dobré praxe, demonstrační, pilotní	informační	dobré praxe, demonstrační, pilotní	dobré praxe, demonstrační, pilotní	informační

3. TÉMATA PROJEKTŮ PROVÁDĚJÍCÍCH TEMATICKÉ PRIORITY UVEDENÉ V PŘÍLOZE III V RÁMCI PODPROGRAMU PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ČL. 24 ODS. 2 PÍSM. b) NAŘÍZENÍ O PROGRAMU LIFE)	4
3.1 Prioritní oblast „životní prostředí a účinné využívání zdrojů“	4
a) Tematické priority pro oblast vody, včetně mořského prostředí	4
Voda, povodně a sucho – příloha III oddíl A písm. a) body i)–ii).....	5
Správa mořského prostředí a pobřeží – příloha III oddíl A písm. a) bod iii).....	6
Vodárenský průmysl – příloha III oddíl A písm. a) bod iv)	6
b) Tematické priority pro odpady	7
Provádění právních předpisů týkajících se odpadů – příloha III oddíl A písm. b) body i)–ii)	7
Odpady a účinné využívání zdrojů – příloha III oddíl A písm. b) bod iii)	7
c) Tematické priority pro účinné využívání zdrojů, včetně půdy a lesů, a ekologické a oběhové hospodářství	8
Účinné využívání zdrojů, ekologické a oběhové hospodářství – příloha III oddíl A písm. c) bod i)	8
Půda – příloha III oddíl A písm. c) bod ii)	9
Lesy – příloha III oddíl A písm. c) bod iii)	9
d) Tematické priority pro životní prostředí a zdraví, včetně chemických látek a hluku	10
Chemické látky – příloha III oddíl A písm. d) bod i)	10
Hluk – příloha III oddíl A písm. d) bod ii)	10
Průmyslové havárie – příloha III oddíl A písm. e) bod iii)	11
e) Tematické priority pro kvalitu ovzduší a emise, včetně městského prostředí	11
Právní předpisy o kvalitě ovzduší a směrnice o národních emisních stopech – příloha III oddíl A písm. e) body i)–ii)	12
Směrnice o průmyslových emisích – příloha III oddíl A písm. e) bod iii)	12
Městské prostředí – příloha III oddíl A písm. e)	12
3.2 Prioritní oblast „příroda a biologická rozmanitost“	12
a) Tematické priority pro přírodu	13
b) Tematické priority pro biologickou rozmanitost	14
3.3 Prioritní oblast „správa a informace v oblasti životního prostředí“	15
Informační a komunikační činnosti a kampaně na zvyšování informovanosti – příloha III oddíl C písm. a)	15
Voda.....	16
Odpady.....	16
Účinné využívání zdrojů, včetně půdy a lesů, a ekologické a oběhové hospodářství:	16
Kvalita ovzduší a emise, včetně městského prostředí	17
Životní prostředí a zdraví, včetně chemických látek a hluku	17
Příroda a biologická rozmanitost.....	17
Správa a vymáhání	17
Podpůrné činnosti účinného kontrolního postupu, jakož i opatření na podporu dodržování právních předpisů – příloha III oddíl C písm. b)	18
Vymáhání, inspekce a dohled.....	18
Sdílení osvědčených postupů	18
Prosazování mimosoudního řešení konfliktů	19
4. SPOJENÍ OBECNÝCH CÍLŮ S GRANTY NA AKCE V RÁMCI PODPROGRAMU PRO OBLAST KLIMATU	19
Oblast klimatu: Politické priority EU pro rok 2017	20
Zmírňování změny klimatu (mitigace)	20
Politické priority EU pro prioritní oblast Zmírňování změny klimatu:	20
Přizpůsobování se změně klimatu (adaptace)	22
Politické priority EU pro prioritní oblast Přizpůsobování se změně klimatu:	22
Správa a informace v oblasti klimatu	23
Politické priority EU pro prioritní oblast Správa informace v oblasti klimatu:.....	24

3. TÉMATA PROJEKTŮ PROVÁDĚJÍCÍCH TEMATICKÉ PRIORITY UVEDENÉ V PŘÍLOZE III V RÁMCI PODPROGRAMU PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ČL. 24 ODS. 2 PÍSM. b) NAŘÍZENÍ O PROGRAMU LIFE)

V souladu s 36. bodem odůvodnění nařízení o programu LIFE obsahuje pracovní program neúplný seznam témat projektů provádějících tematické priority, přičemž je úsilí zaměřeno na konkrétní priority politiky v oblasti životního prostředí a oblasti činnosti v rámci podprogramu pro životní prostředí. Stanovení tohoto seznamu po dobu trvání pracovního programu zajišťuje jak potřebnou pružnost, aby mohlo být dosaženo úkolů a cílů programu LIFE, tak i potřebnou stabilitu, aby potenciální žadatelé mohli plánovat, připravovat a předkládat návrhy. V souladu s 22. bodem odůvodnění nařízení o programu LIFE by Komise při hodnocení přidáné hodnoty Unie u projektů v rámci podprogramu pro životní prostředí měla zejména dbát na jejich příspěvek k dosažení tematických priorit prováděných prostřednictvím témat projektů. Témata projektů představují nástroj, který poskytuje bonus projektům zabývajícím se strategicky důležitými oblastmi politiky s vysokou přidanou hodnotou Unie, přičemž je zároveň otevřen vhodným návrhům v jiných oblastech a začlenění nových nápadů s cílem reagovat na nové výzvy.

Témata projektů se nevztahují na druhy projektů, které již jsou vzhledem ke své povaze a/nebo kvůli podrobnému popisu specifického obsahu v nařízení a pracovním programu omezeny na konkrétní témata (např. budování kapacit, technická pomoc, přípravné projekty, integrované projekty a jiné projekty podrobně vymezené ad hoc).

Společní normotvůrci rozhodli, že nejméně 55 % zdrojů přidělených na projekty podporované granty na akce bude věnováno na projekty podporující ochranu přírody a biologické rozmanitosti, s jednoznačným důrazem na síť Natura 2000, přičemž uznali, že je obzvláště nutné zajistit náležité financování sítě a rovněž právní závazek týkající se spolufinancování, jak je stanoveno v článku 8 směrnice o přírodních stanovištích. Tento vyšší přiděl v porovnání s nařízením o programu LIFE+ omezuje rozpočet, který je k dispozici pro projekty v jiných tematických prioritách v rámci podprogramu pro životní prostředí, a představuje tudíž další důvod k lepšímu využití finančních prostředků v těchto oblastech.

Je třeba podotknout, že financování projektů týkajících se témat, která nejsou v tomto seznamu uvedena, není vyloučeno. Financování může být přiděleno na kvalitní projekty, které splňují použitelná kritéria způsobilosti a kritéria výběru.

3.1 Prioritní oblast „životní prostředí a účinné využívání zdrojů“

Podle čl. 10 písm. a) nařízení o programu LIFE sledují témata projektů odpovídající této prioritní oblasti a související tematické priority uvedené v příloze III nařízení o programu LIFE specifický cíl „**vyvíjet, testovat a demonstrovat přístupy týkající se politiky nebo řízení, osvědčené postupy a řešení** pro náročné úkoly v oblasti životního prostředí, včetně vývoje a demonstrace inovativních technologií, které jsou vhodné k tomu, aby byly napodobovány, přenášeny nebo začleňovány, včetně co do vazby mezi životním prostředím a zdravím, a které podporují politiku a právní předpisy pro účinné využívání zdrojů, včetně plánu pro Evropu účinně využívající zdroje“. Všechny projekty v rámci této prioritní oblasti budou proto pilotními nebo demonstračními projekty ve smyslu čl. 18 písm. a) a b) nařízení o programu LIFE, nemohou se však zaměřovat na výzkum. Co se týká demonstračních projektů v rámci této prioritní oblasti, na něž se vztahuje jedno z níže uvedených témat projektů, upřednostní se projekty, jež zavádějí do praxe, testují, hodnotí a šíří činnosti, metodiky nebo přístupy, které jsou v **Unii nové nebo neznámé**.

Příloha III nařízení o programu LIFE

a) Tematické priority pro oblast vody, včetně mořského prostředí: *činnosti pro provádění specifických cílů pro vodu stanovených v plánu pro Evropu účinně využívající zdroje a v sedmém akčním programu pro životní prostředí, zejména:*

i) integrované přístupy pro provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES¹;

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1).

ii) činnosti směřující k provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/60/ES¹,

iii) činnosti pro provádění programu opatření podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/56/ES² s cílem dosáhnout dobrého stavu mořského prostředí,

iv) činnosti zaměřené na zajištění bezpečného a účinného využívání vodních zdrojů, zlepšení kvantitativního řízení vodních zdrojů, ochranu vysoké úrovně kvality vody a na předcházení nesprávnému používání a poškozování vodních zdrojů.

Řešení otázek kvality vody, protipovodňové ochrany a zvládání sucha nákladově efektivním způsobem představuje v EU vážný problém. Reagování na výzvy a příležitosti v odvětví vodohospodářství vyžaduje komplexní přístup uplatňovaný řadou účastníků. V souladu s prováděním rámcové směrnice o vodě a směrnice o povodních a prioritami evropského inovačního partnerství v oblasti hospodaření s vodou by se projekty měly zaměřit na přípravu, a zejména provedení akcí, které členským státům pomohou přejít na skutečně integrované hospodaření s vodními zdroji, přičemž případně prosazují přístupy založené na ekosystémech. V rámci akcí zaměřených na provádění rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí je třeba klást zvláštní důraz na nově se objevující tlaky a dopady a rovněž na podporu lepší integrované správy pobřeží a územního plánování námořních prostor. Co se týká vodárenského průmyslu, technologie a postupy používané k zajištění poskytování vodohospodářských služeb (výroba pitné vody nebo čištění odpadních vod) dosahují vyspělosti. V souladu s prioritními oblastmi evropského inovačního partnerství v oblasti hospodaření s vodou je stávající problém dvojí: i) zajištění náležitého zavádění způsobem, který přináší nákladově efektivní výsledky, jež účinně využívají zdroje a jsou v souladu s právními předpisy, a ii) zajištění schopnosti zabývat se nově se objevujícími problémy v této oblasti.

Upřednostněny proto budou tyto projekty:

Voda, povodně a sucho – příloha III oddíl A písm. a) body i)–ii)

1. Plánování a provádění opatření pro **přírozené zadržování vody** v městských a venkovských oblastech, která zvyšují vsakování, zlepšují uchovávání vody a odstraňují znečišťující látky pomocí přírodních procesů nebo procesů podobných přírodním, a tím přispívají k dosažení cílů rámcové směrnice o vodě a směrnice o povodních a k zvládání sucha v regionech s nedostatkem vody.
2. Projekty podporující **zvládání rizik povodní a sucha** prostřednictvím a) nástrojů pro předcházení mimořádným jevům a ochranu před těmito jevy na podporu politiky, plánování využívání půdy a zvládání mimořádných situací a b) integrovaných přístupů k posuzování a řízení rizik založených na odolnosti a sociální zranitelnosti a zajišťujících společenské přijetí.
3. Projekty, které umožňují dosáhnout cílů rámcové směrnice o vodě tím, že se **zabývají hydromorfologickými tlaky** určenými v plánech povodí, které vyplývají z využívání půdy nebo vodního toku.
4. Projekty, které se zabývají **integrovaným hospodařením s živinami** a organickým znečištěním lidského a živočišného původu způsobem, který objasňuje opatření, která jsou zapotřebí na úrovni povodí nebo oblasti povodí, aby bylo možno splnit požadavky stanovené v rámcové směrnici o vodě a rámcové směrnici o strategii pro mořské prostředí, včetně požadavků směrnice o čištění městských odpadních vod, směrnice o dusičnanech, směrnice o vodách ke koupání a směrnice o podzemních vodách.

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/60/ES ze dne 23. října 2007 o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik (Úř. věst. L 288, 6.11.2007, s. 27).

² Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2008/56/ES ze dne 17. června 2008, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti mořské environmentální politiky (rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí) (Úř. věst. L 164, 25.6.2008, s. 19).

5. Projekty, které se zabývají tlaky vyplývajícími z **chemického znečištění** vodního prostředí a které usilují o snížení emisí prioritních látek u zdroje používáním vhodných náhradních nebo alternativních technologií.
6. Projekty pro **obnovu přirozené morfologie** řek, jezer, ústí a pobřeží a/nebo **opětovné vytvoření souvisejících přírodních stanovišť**, včetně záplavových a bažinatých oblastí, aby bylo možné dosáhnout cílů rámcové směrnice o vodě a směrnice o povodních.
7. Projekty, které provádějí **opatření pro úsporu vody** k snížení kvantitativních a kvalitativních tlaků na vodní útvary v povodích s nedostatkem vody **na základě hydroekonomických modelů**.

Správa mořského prostředí a pobřeží – příloha III oddíl A písm. a) bod iii)

1. Projekty, které rozvíjejí nástroje, technologie a postupy k zajištění **udržitelnosti** hospodářských činností souvisejících s mořským prostředím, případně včetně **snížení tlaku, který hospodářské činnosti vyvíjejí na mořské prostředí**, a začlenění udržitelnosti mořských zdrojů do námořních hospodářských odvětví se zaměřením na hluk pod mořskou hladinou, fyzikální narušení mořského dna a dopady podmořské těžby a akvakultury. Očekává se, že projekty budou zahrnovat vypracování plánů řízení, které snižují environmentální dopady hospodářských činností.
2. Projekty, které se zaměřují na prevenci a omezení **odpadků v moři nebo mikrobiálních kontaminujících látek** a zabývají se zdroji odpadků v moři a mikrobiálních kontaminujících látek.
3. Projekty, které podporují **součinnost mezi integrovanou správou pobřeží a územním plánováním námořních prostor** a které prokazují přidanou hodnotu koordinace integrované správy pobřeží a územního plánování námořních prostor v novém kontextu mořského prostředí, podporují konkrétní provádění strategií pro mořské oblasti, včetně provádění příslušných právních předpisů Unie, nebo spojují integrovanou správu pobřeží a územní plánování námořních prostor s postupy pro určení a správu chráněných mořských oblastí nebo lokalit sítě Natura 2000.

Vodárenský průmysl – příloha III oddíl A písm. a) bod iv)

1. Projekty, které se zaměřují na rozvoj **technologií pro systémy pitné vody a čištění městských odpadních vod**, a to používáním procesů účinně využívajících zdroje při poskytování vodohospodářských služeb (např. zaměření se na snížení spotřeby energie při čištění vod a na hospodaření s vodou a ztráty vody) a postupů na místě a kontrolních procesů k snížení nebo vyloučení vypouštění nově se formujících znečišťujících látek a patogenů jako součásti odtoku z čistíren odpadních vod.
2. Projekty zavádějící nástroje (např. plánování, decentralizované systémy, přístupy založené na rizicích) k zajištění účinného **poskytování vodohospodářských služeb**, které jsou v souladu se směrnicí o pitné vodě a směrnicí o čištění městských odpadních vod, **v oblastech s nízkou hustotou obyvatelstva**.
3. Projekty zaměřující se na **účinnější a efektivnější inovativní řešení a/nebo možnosti čištění recyklované/regenerované vody**, které rozvíjejí a demonstrují:
 - inovativní koncepce pro (alternativní) zásobování vodou, čištění odpadních vod, opětovné využití a obnovu zdrojů,
 - metody a nákladově efektivní technologie na místě pro kontrolu zdrojů s ohledem na vypouštění nových znečišťujících látek a patogenů do systému čištění odpadních vod,
 - centra inovace v oblasti úpravy vody v regionech, v nichž v současnosti chybí vhodné kanalizační systémy a čistící a hygienická zařízení, která používají inteligentní technologie a decentralizované systémy se zaměřením na alternativní zdroje vody,
 - systematické přístupy, které mají zabránit ztrátám vody, energie a zdrojů při průmyslové výrobě a ve vodohospodářské infrastruktuře.

Příloha III nařízení o programu LIFE

b) Tematické priority pro odpady: *činnosti pro provádění specifických cílů pro odpady stanovených v plánu pro Evropu účinně využívající zdroje a v sedmém akčním programu pro životní prostředí, zejména:*

- i) integrované přístupy pro provádění plánů a programů nakládání s odpady,*
- ii) činnosti pro provádění a přípravu právních předpisů Unie týkajících se odpadů se zvláštním zaměřením na první kroky v hierarchii postupů Unie při nakládání s odpady (prevence, opětovné využití a recyklace),*
- iii) činnosti pro účinné využívání zdrojů a dopad na životní cyklus produktů, modely spotřeby a dematerializaci hospodářství.*

Co se týká odpadů, plán pro Evropu účinně využívající zdroje a sedmý akční plán pro životní prostředí usilují o dosažení těchto celkových cílů do roku 2020:

- snížit množství vyprodukovaného odpadu,
- maximalizovat recyklaci a opětovné využití,
- omezit spalování na nerecyklovatelné materiály a
- omezit ukládání na skládky na nerecyklovatelné a nevyužitelné odpady.

Upřednostněny proto budou tyto projekty:

Provádění právních předpisů týkajících se odpadů – příloha III oddíl A písm. b) body i)–ii)

1. Projekty používající inovativní metody, technologie a činnosti přednostně u zdroje odpadu za účelem předcházení vzniku odpadů, opětovného využití a tříděného sběru komunálního odpadu.
2. Projekty používající inovativní metody, technologie a činnosti přednostně u zdroje odpadu za účelem předcházení vzniku odpadů, přípravy na opětovné využití/opětovného využití, recyklace a tříděného sběru těchto toků odpadů:
 - **odpadní elektrická a elektronická zařízení, baterie a akumulátory, vozidla s ukončenou životností, odpady z obalů, stavebnictví, demolice a zdravotnictví,**
 - **bioodpady, včetně potravinářských odpadů** v celém potravinovém řetězci.
3. **Projekty integrovaného hospodaření s plasty**, které mají vést k větší recyklovatelnosti, třídění a kvalitní recyklaci, ekodesignu, nakládání s nebalovými plasty, zamezení předmětům z plastů určeným pro jedno použití nebo omezení a odklizení odpadků.
4. Projekty, které mají zlepšit **nakládání s nebezpečným domácím odpadem**.

Odpady a účinné využívání zdrojů – příloha III oddíl A písm. b) bod iii)

Projekty zavádějící využívání **ekonomických nástrojů** na místní, regionální nebo vnitrostátní úrovni na podporu politik v oblasti nakládání s odpady a účinného využívání zdrojů.

Příloha III nařízení o programu LIFE

c) Tematické priority pro účinné využívání zdrojů, včetně půdy a lesů, a ekologické a oběhové hospodářství: *činnosti pro provádění plánu pro Evropu účinně využívající zdroje a v sedmém akčním programu pro životní prostředí, které nejsou předmětem jiných tematických priorit uvedených v této příloze, zejména:*

- i) *činnosti pro průmyslovou symbiózu a předávání znalostí a pro rozvoj nových modelů pro přechod k oběhovému a ekologickému hospodářství,*
- ii) *činnosti pro tematickou strategii týkající se půdy (sdělení Komise ze dne 22. září 2006 „Tematická strategie pro ochranu půdy“) se zvláštním zaměřením na zmírňování a kompenzaci zakrývání půdy a na lepší využívání půdy,*
- iii) *činnosti pro monitorovací a informační lesní systémy a na předcházení lesním požárům.*

Projekty v rámci tematických priorit pro účinné využívání zdrojů, včetně půdy a lesů, a ekologické a oběhové hospodářství se zaměří na provádění plánu pro Evropu účinně využívající zdroje, tematické strategie pro ochranu půdy a nové strategie EU v oblasti lesnictví. Co se týká průmyslové symbiózy, předávání znalostí a přechodu na oběhové a ekologické hospodářství, zvláštní pozornost by měla být věnována činnosti podniků, která je šetrná k životnímu prostředí a účinně využívá zdroje, včetně hodnotových řetězců, a harmonizaci metodiky pro měření jejich ekologické stopy. Pokud jde o ochranu půdy, je třeba zlepšit hospodaření s půdou, a zejména omezit a zmírnit zakrývání půdy. V oblasti monitorovacích a informačních lesních systémů a předcházení lesním požárům bylo v minulých letech dosaženo značného pokroku, je však třeba provést novou strategii EU v oblasti lesnictví a dále zlepšit Evropský systém informací o lesních požárech (EFFIS)¹.

Upřednostněny proto budou tyto projekty:

Účinné využívání zdrojů, ekologické a oběhové hospodářství – příloha III oddíl A písm. c) bod i)

1. Projekty zavádějící koncepci oběhového hospodářství prostřednictvím činností rozšiřujících hodnotový řetězec nebo zajišťujících využívání druhotných surovin /šrotu/odpadů v jiných odvětvích nebo **hodnotových řetězcích** (ekodesign, kaskádové využívání materiálů, přepracování, opětovné využití, recyklace, nové koncepce v oblasti oběhového hospodářství a inovativní systémy zpětného odběru a sběru).
2. Projekty zavádějící **nové obchodní modely pro účinné využívání zdrojů**, včetně zavádění postupů pro účinné využívání zdrojů v malých a středních podnicích, které se zaměřují na environmentální dopady, trvanlivost, opětovné využití, opravy a recyklaci svých výrobků a procesů – včetně sdílení nebo pronajímání výrobků místo jejich prodeje. To by mělo zahrnovat jedno z průmyslových odvětví, která jsou v plánu pro Evropu účinně využívající zdroje považována za prioritní; nový obchodní model by měl vést k snížení spotřeby materiálu a/nebo spotřeby energie a vody.
3. Projekty zavádějící **evropskou metodiku měření ekologické stopy**² prostřednictvím komunikace se spotřebiteli a zúčastněnými stranami, dostupnosti údajů, kvality a sledovatelnosti v celém hodnotovém řetězci, zjednodušení výpočtu a ověřování.
4. Projekty **spojující pobídky** v oblasti regulace, financí nebo dobré pověsti **k environmentální výkonnosti** pomocí EMAS či jiných důkladných, spolehlivých (tj. ověřených třetí stranou) nástrojů Unie v oblasti environmentálního řízení.

¹ Zřízený Společným výzkumným střediskem (JRC) a Generálním ředitelstvím pro životní prostředí (GR ENV).

² Doporučení Komise 2013/179/EU ze dne 9. dubna 2013 o používání společných metod pro měření a sdělování environmentálního profilu životního cyklu produktů a organizací (Úř. věst. L 124, 27.4.2013, s. 1).

5. Projekty, které podporují **zelené veřejné zakázky** prostřednictvím vypracování (ve spolupráci s podniky) a uplatňování společných specifikací pro nabídková řízení orgánů veřejné moci s podobnými nákupními potřebami (včetně průzkumu trhu a vlastních činností v oblasti zadávání veřejných zakázek) a systémů, které zadavatelům umožňují snadno a spolehlivě ověřit ekologické požadavky, a uplatňování těchto systémů.

Půda – příloha III oddíl A písm. c) bod ii)

1. Projekty, které **omezují či zmírňují zakrývání půdy nebo navrhuji inovativní metody kompenzace zakrývání půdy** (ve smyslu trvalé zástavby/záboru půdy) na regionální, krajské nebo obecní úrovni v souladu s pokyny k zakrývání půdy (SWD(2012) 101 final/2)¹, zejména projekty, které zahrnují přehodnocení plánovacích a rozpočtových přístupů za účelem dosažení regionálního nebo obecního rozvoje bez dalšího záboru půdy nebo zakrývání půdy.
2. Projekty, které mají **dosáhnout lepšího hospodaření s půdou** (zmírnění eroze, zachování obsahu organické složky v půdě, zabránění utužování a kontaminaci půdy, zachování/obnova půdy s vysokým obsahem uhlíku atd.) na místní, regionální nebo vnitrostátní úrovni. K použitým metodám mohou patřit nástroje a postupy monitorování nebo zlepšení správních a právních rámců. Obzvláště důležité budou projekty, které poskytnou nákladově efektivní řešení zlepšující stávající nástroje nebo metodiky či podporující funkce půdy jako součásti širšího ekosystému, například k zadržování vody.
3. Projekty, které rozvíjejí a zavádějí **nákladově efektivní podpůrné nástroje a systémy** pro identifikaci kontaminovaných lokalit na regionální nebo vnitrostátní úrovni.

Lesy – příloha III oddíl A písm. c) bod iii)

Projekty v této oblasti mohou být upřednostněny pouze v případě, že předpokládají začlenění veškerých kvantitativních a kvalitativních údajů o lesích, které vyplývají z projektů, do Evropského střediska údajů o lesích (EFDAC) a posléze do systému informací o lesích v Evropě (FISE) zřízeného Evropskou komisí.

1. Projekty, které přispívají k získání plně harmonizovaných informací z údajů shromážděných prostřednictvím národních soupisů lesů členských států a/nebo jiných sítí informací o lesích a které uplatňují **moderní metodiky k prokázání udržitelného obhospodařování lesů na regionální, vnitrostátní nebo nadnárodní úrovni podle schválených (Forest Europe²) kritérií a ukazatelů** (např. zdraví a vitalita lesů, služby lesních ekosystémů, lesy a sociálně-ekonomické funkce spojené s biohospodářstvím EU a lesy v měnícím se klimatu) podle cílů nové strategie EU v oblasti lesnictví³ a strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020⁴.
2. Projekty, které navazují na informace shromážděné stávajícími vnitrostátními/regionálními sítěmi informací o lesích a vyvíjejí a zavádějí **nové metody shromažďování a vykazování kritérií a ukazatelů udržitelného obhospodařování lesů**⁵ na vnitrostátní nebo regionální úrovni podle klasifikace typů evropských lesů vyhotovené Evropskou agenturou pro životní prostředí (EEA)⁶ ve 14 kategoriích, jak byly nahlášeny Forest Europe. Tyto projekty by měly zahrnovat zvláštní demonstrační akce, které prokazují, jak mohou být informace a nové metody využity k zlepšení ochrany lesních ekosystémů.
3. Projekty, které přispívají k **zdokonalení Evropského systému informací o lesních požárech (EFFIS)**. Tyto projekty by měly zahrnovat zvláštní demonstrační akce, které prokazují, jak mohou být informace a

¹ http://ec.europa.eu/environment/soil/sealing_guidelines.htm

² Forest Europe, 2011. Stav evropských lesů 2011.

³ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Nová strategie EU v oblasti lesnictví: pro lesy a odvětví založená na lesnictví; COM(2013) 659 final ze dne 20. září 2013.

⁴ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Naše životní pojistka, náš přírodní kapitál: strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020“; KOM(2011) 244 v konečném znění.

⁵ Forest Europe, 2011. Stav evropských lesů 2011.

⁶ EEA, 2006. Typy evropských lesů.

nové metody použity k dosažení cílů stanovených ve strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020, co se týká obhospodařování lesů a řízení lesních ekosystémů.

4. Projekty, které používají nové informace o lesích k zvýšení jejich **odolnosti vůči hrozbám vyplývajícím z populačních změn** souvisejících s urbanizací, opouštěním půdy nebo ztrátou tradičních dovedností v oblasti hospodaření s půdou.

Příloha III nařízení o programu LIFE

d) Tematické priority pro životní prostředí a zdraví, včetně chemických látek a hluku:

podpůrné činnosti pro provádění specifických cílů pro životní prostředí a zdraví stanovených v sedmém akčním programu pro životní prostředí, zejména:

- i) *podpůrné činnosti pro provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006¹ (REACH) a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 528/2012² (nařízení o biocidních přípravcích) k zajištění bezpečnějšího, udržitelnějšího nebo hospodárnějšího užívání chemických látek (včetně nanomateriálů),*
- ii) *podpůrné činnosti na podporu provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/49/ES³ (směrnice o hluku) za účelem dosažení úrovně hluku, které nezpůsobují významné negativní účinky na zdraví lidí a neohrožují je,*
- iii) *podpůrné činnosti pro předcházení závažným haváriím, zejména podporou provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/18/EU⁴ (směrnice Seveso III).*

Co se týká životního prostředí a zdraví, je třeba přezkoumat nové metody k snížení dopadu chemických látek, hluku a průmyslových havárií na životní prostředí a lidské zdraví.

Upřednostněny proto budou tyto projekty:

Chemické látky – příloha III oddíl A písm. d) bod i)

- 1. Projekty snižující dopady chemických látek (včetně nanomateriálů a biocidních přípravků) na životní prostředí nebo lidské zdraví bezpečnějším a udržitelnějším užíváním chemických látek nebo omezením vystavení toxickým chemickým látkám ve výrobcích nebo v životním prostředí na minimum v důsledku jejich nahrazení bezpečnějšími látkami nebo nechemickými řešeními.
- 2. Projekty zlepšující využívání údajů z monitorování chemických látek (např. monitorování životního prostředí, monitoring vlivu životního prostředí na lidský organismus, kontrola výrobků, monitorování vnitřního ovzduší) při ochraně lidského zdraví a životního prostředí, a to zajištěním dostupnosti, přístupnosti, srovnatelnosti a interoperability údajů z monitorování chemických látek a umožněním jejich spojení s monitorováním lidského zdraví a stavu životního prostředí a zhodnocení vystavování se vlivu chemických sloučenin skrze různé způsoby expozice.

Hluk – příloha III oddíl A písm. d) bod ii)

V této oblasti budou upřednostněny projekty v městských oblastech, aby se situace zlepšila u maximálního počtu osob.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Úř. věst. L 396, 30.12.2006, s. 1).

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 528/2012 ze dne 22. května 2012 o dodávání biocidních přípravků na trh a jejich používání (Úř. věst. L 167, 27.6.2012, s. 1).

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/49/ES ze dne 25. června 2002 o hodnocení a řízení hluku ve venkovním prostředí (Úř. věst. L 189, 18.7.2002, s. 12).

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/18/EU ze dne 4. července 2012 o kontrole nebezpečí závažných havárií s přítomností nebezpečných látek a o změně a následném zrušení směrnice Rady 96/82/ES (Úř. věst. L 197, 24.7.2012, s. 1).

1. Projekty zaměřené na zavedení trvalých **zón s nízkými emisemi hluku v městských oblastech** povolením vjezdu pouze vozidlům s elektrickým pohonem nebo uplatňováním jiných stejně účinných přístupů týkajících se zón s nízkými emisemi hluku.
2. Projekty **v hustě osídlených městských oblastech** zaměřené na snižování **hluku ze silnic a jiné dopravní infrastruktury** používáním nehlukných povrchů s náklady na životní cyklus, které jsou srovnatelné s náklady běžných povrchů, při současném dosažení významného snížení hluku.

Průmyslové havárie – příloha III oddíl A písm. e) bod iii)

Projekty zaměřené na snazší provádění **směrnice Seveso III** (směrnice 2012/18/EU) o kontrole nebezpečí závažných havárií s přítomností nebezpečných látek vývojem metodických nástrojů pro **mapování rizik**, včetně mapování rizik pro životní prostředí, a **odstranění domino efektů**.

Příloha III nařízení o programu LIFE

e) Tematické priority pro kvalitu ovzduší a emise, včetně městského prostředí: *podpůrné činnosti pro provádění specifických cílů pro ovzduší a emise stanovených v plánu pro Evropu účinně využívající zdroje a v sedmém akčním programu pro životní prostředí, zejména:*

- i) *integrované přístupy k provádění právních předpisů o kvalitě ovzduší,*
- ii) *podpůrné činnosti pro posilování souladu s normami Unie pro kvalitu ovzduší a související emise do ovzduší, včetně směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/81/ES¹ (směrnice o národních emisních stropích),*
- iii) *podpůrné činnosti pro posílené provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU² (směrnice o průmyslových emisích) se zvláštním důrazem na zlepšení postupu pro vymezení a provádění nejlepších dostupných metod, zajištění snadného přístupu veřejnosti k informacím a posílení přínosu směrnice o průmyslových emisích pro inovace.*

Tematická priorita „kvalita ovzduší a emise, včetně městského prostředí“ se zaměřuje na provádění právních předpisů o kvalitě ovzduší a komplexní přístup k problémům životního prostředí ve městech. Znečištění ovzduší je v Evropě i nadále jedním z nejzávažnějších zdravotních problémů souvisejících se životním prostředím s úmrtností více než desetkrát vyšší, než je úmrtnost v důsledku dopravních nehod, a má rovněž významný dopad na ekosystémy (např. 70 % lokalit sítě Natura 2000 v EU je v důsledku znečištění ovzduší postiženo eutrofizací). Tímto problémem je třeba se zabývat v souladu s chystanou strategií EU pro kvalitu ovzduší na období do roku 2030.

Hlavním nástrojem pro prevenci a kontrolu znečištění z velkých bodových zdrojů je směrnice o průmyslových emisích. Zkušenosti s prováděním směrnice o průmyslových emisích (a její předchůdkyně – směrnice o integrované prevenci a omezování znečištění) umožnily určit dodatečné potřeby, pokud jde o informování veřejnosti a zavádění nových technik.

Upřednostněny proto budou tyto projekty:

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/81/ES ze dne 23. října 2001 o národních emisních stropích pro některé látky znečišťující ovzduší (Úř. věst. L 309, 27.11.2001, s. 22).

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění) (Úř. věst. L 334, 17.12.2010, s. 17).

Právní předpisy o kvalitě ovzduší a směrnice o národních emisních stropích – příloha III oddíl A písm. e) body i)–ii)

Není-li výslovně uvedeno jinak, měly by se projekty v oblasti kvality ovzduší zaměřit na městské oblasti, aby se týkaly co nejvíce lidí.

1. **Místní a regionální energetické projekty** zabývající se kvalitou ovzduší a snižováním emisí pevných částic v **kritických místech** s ohledem na částice v ovzduší v oblastech, v nichž se **k vytápění** i nadále velmi často používá **spalování uhlí a biomasy**.
2. Projekty přispívající k aplikacím umožňujícím **kvalitní spalování biomasy** a k jejich náležitému používání, včetně v horských oblastech (jako je používání technologií s mimořádně nízkou prašností, vysoce účinných a čistých technologií spalování a kontroly, akumulace tepla).
3. **Udržitelné projekty v oblasti mobility** pro součásti, které jsou nezbytné k splnění norem kvality ovzduší, zaměřující se na čistší skutečný provoz, používání elektrických vozidel nebo vozidel s mimořádně nízkými emisemi¹, jak je uvedeno v pracovním programu rámcového programu Horizont 2020, používání čistých alternativních paliv, inovativní programy dovybavení pro vozidla veřejných služeb, alternativní technologie poháněcích soustav, jako je elektromobilita a mobilita založená na vodíku, rozvoj a zavádění systémů zpoplatnění nízkoemisních zón a komunikací s vysokým dopadem prostřednictvím přísnějších kritérií pro přístup a označení spotřebních výrobků² (hlavní metropolitní oblasti) a využívání inovativních logistických platform pro dodávky zboží v konečné fázi.
4. **Projekty k snížení emisí čpavku a částic ze zemědělství** na podporu provádění modernizovaného kodexu osvědčených postupů při snižování emisí čpavku a částic ze zemědělství, který vypracovala EHK OSN.

Směrnice o průmyslových emisích – příloha III oddíl A písm. e) bod iii)

Projekty, které vyvíjejí a testují **techniky prevence znečištění a snižování emisí** uvedené ve směrnici o průmyslových emisích jako nové techniky.

Městské prostředí – příloha III oddíl A písm. e)

Projekty zavádějící **integrované a komplexní politiky udržitelného sídelního plánování a projektování měst** prostřednictvím inovativních přístupů v otázce městské hromadné dopravy a mobility, udržitelných budov, energetické účinnosti nebo zachování biologické rozmanitosti ve městech.

3.2 Prioritní oblast „příroda a biologická rozmanitost“

Podle čl. 11 písm. a) nařízení o programu LIFE sledují témata projektů odpovídající této prioritní oblasti a související tematické priority uvedené v příloze III nařízení o programu LIFE zejména specifický cíl „přispívat k **přípravě a provádění politiky a právních předpisů Unie v oblasti přírody a biologické rozmanitosti včetně strategie Unie pro biologickou rozmanitost do roku 2020 a směrnice Rady 92/43/EHS³ a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES⁴, zejména **uplatňováním, vývojem, testováním a demonstrací osvědčených postupů a řešení**“. Projekty v této prioritní oblasti proto mohou uplatňovat stávající přístupy, osvědčené postupy a řešení nebo vyvíjet, testovat a demonstrovat nové přístupy, osvědčené postupy a řešení. Co se však týká projektů spadajících do tematické priority „**biologická rozmanitost**“, **upřednostněny budou obecně pilotní a demonstrační projekty**, není-li v příslušném tématu projektů uvedeno jinak.**

Program LIFE byl v minulých 20 letech hlavním nástrojem podporujícím provádění směrnice o ptácích a směrnice o přírodních stanovištích. Tento malý program napomáhal při zajištění zřízení sítě Natura 2000 a v

¹ Vozidla s mimořádně nízkými emisemi ve smyslu pracovního programu rámcového programu Horizont 2020.

² Plánovanými výrobky by mohly být automobily a rovněž jednostopá motorová vozidla a tříkolová vozidla.

³ Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. L 206, 22.7.1992, s. 7).

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. L 20, 26.1.2010, s. 7).

některých případech měl zásadní význam. Společní normotvůrci vyslovili jednoznačné přání zachovat zaměření programu LIFE na tuto strategickou otázku, zejména v době, kdy všechny členské státy musí zajistit příznivý stav všech přírodních stanovišť a druhů z hlediska ochrany. Ve většině případů toho lze dosáhnout pouze aktivní správou lokalit a jejich vzájemným propojením nebo aktivním řízením příslušných druhů. Z tohoto důvodu bude prioritní oblast programu LIFE „příroda a biologická rozmanitost“ své omezené finanční zdroje zaměřovat i nadále na síť Natura 2000 s cílem zajistit úplné splnění závazků týkajících se cíle 1 strategie v oblasti biologické rozmanitosti. Na základě kladných zkušeností s programem LIFE+ bude program LIFE na období 2014–2020 současně podporovat projekty v oblasti biologické rozmanitosti, které jsou zaměřeny na testování a demonstrace nových způsobů řešení širších problémů v oblasti biologické rozmanitosti. Oblasti programu LIFE „příroda“ a „biologická rozmanitost“ se mají vzájemně doplňovat.

Příloha III nařízení o programu LIFE

a) Tematické priority pro přírodu: činnosti pro provádění směrnice 92/43/EHS a 2009/147/ES, zejména:

- i) činnosti zaměřené na zlepšení stavu stanovišť a druhů z hlediska ochrany, včetně mořských stanovišť a druhů, a druhů ptáků, které jsou v zájmu Unie,*
- ii) činnosti na podporu biogeografických seminářů sítě Natura 2000,*
- iii) integrované přístupy pro provádění prioritních akčních rámců.*

Upřednostněna budou tato témata projektů přispívajících k cíli 1 strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 za účelem úplného provedení směrnice o ptácích a směrnice o přírodních stanovištích:

1. Projekty zaměřené na zlepšení stavu (z hlediska ochrany) typů přírodních stanovišť nebo druhů (včetně druhů ptáků), které jsou v zájmu Společenství¹, se zaměřením na **lokality sítě Natura 2000**, které jsou navrženy nebo určeny pro tyto typy přírodních stanovišť nebo druhy.
2. Projekty zaměřené na zlepšení stavu (z hlediska ochrany) typů přírodních stanovišť v lokalitách sítě Natura 2000 nebo druhů (včetně druhů ptáků), které jsou v zájmu Společenství, pokud jejich **stav není „příznivý/stálý a nesnižující se“** nebo „**neznámý**“ podle nejnovějších celkových hodnocení, která členské státy poskytly na příslušné zeměpisné úrovni podle článku 17 směrnice o přírodních stanovištích, nebo podle nejnovějších hodnocení podle článku 12 směrnice o ptácích a hodnocení na úrovni EU.
3. Projekty provádějící jednu či více **akcí** předpokládaných v příslušném **prioritním akčním rámci**, jak byl členskými státy aktualizován, nebo konkrétní akce, které byly určeny, doporučeny nebo schváleny v rámci biogeografických seminářů sítě Natura 2000.
4. Projekty, které se zabývají částí týkající se mořského prostředí při provádění směrnice o přírodních stanovištích a směrnice o ptácích a souvisejících ustanovení v deskriptoru 1 rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí, zejména pokud se tyto projekty zaměřují na jednu či více těchto činností:
 - a) provedení a dokončení vnitrostátních soupisů pro zřízení příbřežních mořských oblastí sítě Natura 2000;
 - b) obnova a správa mořských lokalit sítě Natura 2000, včetně vypracování a provádění plánu řízení oblastí;

¹ Odkaz na pojem „zájem Společenství“ použitý v tomto kontextu je třeba chápat jako „zájem Unie“.

- c) činnosti zaměřené na konflikty mezi ochranou mořského prostředí a rybáři nebo jinými „uživateli moře“ související s druhy, přírodními stanovišti nebo lokalitami a rovněž akce, které spojují ochranná opatření s udržitelným využíváním lokalit sítě Natura 2000;
 - d) demonstrační nebo inovační přístupy k posuzování nebo sledování dopadu lidských činností na kritická mořská stanoviště a druhy jako nástroj k řízení aktivních ochranných opatření.
5. Projekty zlepšující stav typů přírodních stanovišť a druhů (včetně druhů ptáků), které jsou v zájmu Společenství, z hlediska ochrany, jejichž aktivity korespondují s opatřeními stanovenými v relevantních národních nebo evropských **záchranných programech či programech péče**.
6. Projekty zaměřující se na **invazní nepůvodní druhy**, pokud tyto pravděpodobně zhoršují stav druhů (včetně druhů ptáků) nebo typů přírodních stanovišť v zájmu Společenství z hlediska ochrany, na podporu sítě Natura 2000.

Příloha III nařízení o programu LIFE

b) Tematické priority pro biologickou rozmanitost: činnosti pro provádění strategie Unie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020, zejména:

- i) činnosti, jejichž cílem je přispět k dosažení cíle 2,
- ii) činnosti, jejichž cílem je přispět k dosažení cílů 3, 4 a 5.

Následující témata projektů se zaměřují na dosažení cílů 2, 3, 4 a 5 strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020, pokud mají být financovány z programu LIFE.

Upřednostněna budou níže uvedená témata projektů:

1. Projekty zaměřené na dosažení cíle 2 strategie v oblasti biologické rozmanitosti prostřednictvím integrace akcí k zachování a zlepšení ekosystémů a jejich služeb do činností veřejného nebo soukromého sektoru, a to vybudováním zelené a modré infrastruktury a obnovením poškozených ekosystémů. Tyto projekty by měly otestovat a uplatňovat přístupy zaměřené na:
 - a) zmapování a posouzení (včetně ocenění) ekosystémů, včetně mořských ekosystémů, a jejich služeb s cílem přispět ke stanovení priorit pro obnovu, zelenou nebo modrou infrastrukturu nebo iniciativu „nulová čistá ztráta“;
 - b) obnovu ekosystémů, včetně pobřežních a mořských ekosystémů, a jejich služeb uplatňováním prioritního rámce pro obnovu;
 - c) rozvoj metodik pro ocenění a hrazení ekosystémových služeb (včetně hmotných a nehmotných služeb) nebo
 - d) inovativní systémy řízení zabývající se zejména ekosystémovými službami spojenými s vodou, které by mohly poskytnout potenciální mechanismy financování k dosažení cílů strategie v oblasti biologické rozmanitosti a přispět k cílům rámcové směrnice o vodě a směrnice o povodních.
2. Projekty provádějící akce, které se zaměřují na invazní nepůvodní druhy (v rámci cíle 5 strategie v oblasti biologické rozmanitosti nebo za účelem přispění k dosažení úrovně ochrany popsané v deskriptoru 2 – Nepůvodní druhy v rámcové směrnici o strategii pro mořské prostředí¹) prostřednictvím činností, které testují a uplatňují přístupy usilující o:

¹ Příloha I bod 2 rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí

- a) prevenci zavlékání invazních nepůvodních druhů, zejména zabývání se cestami neúmyslného zavlečení;
- b) zřízení systému včasného varování a rychlé reakce a
- c) eradikaci nebo kontrolu usazených invazních nepůvodních druhů ve vhodném prostorovém měřítku.

Tyto projekty se musí prostřednictvím svých akcí zaměřovat na tři kroky (prevence, včasné varování a rychlá reakce; eradikace/kontrola) v komplexním rámci, nebo v případě, že jeden z kroků již byl vyřešen, musí se jejich akce přinejmenším jednoznačně nacházet v širším rámci, který tyto tři kroky spojuje. Tyto projekty by měly zlepšit stávající (nebo zavést nové) technické, správní nebo právní rámce na příslušné úrovni; měly by se zaměřit na prevenci širšího usazování invazních nepůvodních druhů v EU.

- 3. Projekty zaměřené na **ohrožené druhy**, které nejsou uvedeny v přílohách směrnice o přírodních stanovištích, mají však status „**ohrožený**“ nebo **horší** v evropských červených seznamech (http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm) nebo v červeném seznamu Mezinárodního svazu ochrany přírody pro druhy, které nejsou uvedeny v evropských červených seznamech (<http://www.iucnredlist.org/>).
- 4. Pilotní nebo demonstrační projekty používající **inovativní způsoby přímého nebo nepřímého financování** (včetně partnerství veřejného a soukromého sektoru, daňových nástrojů, kompenzace za biologickou rozmanitost atd.) pro činnosti ve veřejném a soukromém sektoru, které souvisejí s biologickou rozmanitostí.
- 5. Pilotní nebo demonstrační projekty, které testují a poté provádějí akce v oblasti zelené infrastruktury zaměřující se na:
 - a) inovativní technologie a vypracování a uplatňování technických norem týkajících se těchto technologií;
 - b) zachování nebo obnovu ekosystémů ve prospěch lidského zdraví nebo
 - c) nákladově efektivní technologie a metody, které minimalizují dopady stávajících energetických a dopravních infrastruktur na biologickou rozmanitost posílením funkčnosti prostorově vázaných ekosystémů.

3.3 Prioritní oblast „správa a informace v oblasti životního prostředí“

Podle čl. 12 písm. a) nařízení o programu LIFE sledují témata projektů odpovídající této prioritní oblasti a související tematické priority uvedené v příloze III nařízení o programu LIFE specifický cíl „prosazovat zvyšování informovanosti o záležitostech životního prostředí, včetně získávání veřejné podpory a podpory zúčastněných subjektů pro tvorbu politik Unie v oblasti životního prostředí, a prosazovat znalosti o udržitelném rozvoji a nové způsoby udržitelné spotřeby“.

Příloha III nařízení o programu LIFE

Prioritní oblast „správa a informace v oblasti životního prostředí“

- a) informační a komunikační činnosti a kampaně na zvyšování informovanosti v souladu s prioritami sedmého akčního programu pro životní prostředí;*
- b) podpůrné činnosti účinného kontrolního postupu, jakož i opatření na podporu dodržování právních předpisů v souvislosti s legislativou Unie týkající se životního prostředí a podpora informačních systémů a informačních nástrojů v oblasti provádění právních předpisů Unie týkajících se životního prostředí.*

Informační a komunikační činnosti a kampaně na zvyšování informovanosti – příloha III oddíl C písm. a)
Při posuzování evropské přidané hodnoty navrhovaných projektů bude zohledněn zeměpisný rozsah informačních a komunikačních činností a kampaní na zvyšování informovanosti.

Voda

1. Zvyšování informovanosti o **povinnostech a příležitostech podle rámcové směrnice o vodě** se zaměřením na orgány a jiné subjekty, které mohou přispět k určení nákladově efektivních řešení, která budou zahrnuta do plánů povodí, pokud jde o protipovodňovou ochranu, nakládání se sedimenty, vodní energii, plavbu, dopravu, územní plánování, chemický průmysl a zemědělství.
2. Projekty, které vypracovávají a testují **politiky stanovení ceny vody** založené na inovativních přístupech, kdy je k zásadě „znečišťovatel platí“ připojena zásada „kdo plýtvá, platí“, a které pro každou oblast činnosti na příslušné úrovni stanoví jednoznačné a měřitelné cíle týkající se účinnosti.
3. Projekty zaměřené na iniciování **programů čištění pláží a moře** jako způsobu zvyšování informovanosti o dopadech odpadků v moři, a tím zvyšování povědomí o otázkách souvisejících s ochranou mořského prostředí, na něž se zaměřuje rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí.
4. Zvyšování informovanosti o **povinnostech a příležitostech podle rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí** (vyjma odpadků v moři, viz bod 3) se zaměřením na orgány a jiné zúčastněné strany, zejména z odvětví rybolovu a námořní dopravy, které mohou přispět k určení nákladově efektivních řešení, která budou zahrnuta do strategií pro mořské prostředí a programů opatření v zájmu dosažení „dobrého stavu prostředí“ v souladu s 11 deskriptory uvedenými v příloze I rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí.
5. Projekty, v jejichž rámci zúčastněné strany a orgány spolupracují na **nadnárodní úrovni** přes hranice vnitrostátních jurisdikcí při provádění **strategií pro mořské oblasti**.

Odpady

1. Zvyšování informovanosti a odborná příprava ohledně **postupného ukončování ukládání recyklovatelných nebo jinak využitelných odpadů na skládky** (s cílem omezit skládkování na zbytkové, tj. nerecyklovatelné nebo nevyužitelné odpady).
2. Informační kampaně na zvyšování informovanosti a podporu změn chování s ohledem na klíčové záležitosti související s odpady se zaměřením na **snížování množství odpadu, zejména odpadních elektrických a elektronických zařízení a plastových odpadů**.

Účinné využívání zdrojů, včetně půdy a lesů, a ekologické a oběhové hospodářství:

1. Zvyšování informovanosti a vypracování pokynů pro **evropské uživatele genetických zdrojů**, zejména výzkumné pracovníky a malé a střední podniky, s cílem usnadnit dodržování požadavků nařízení o přístupu a rozdělení přínosů a rovněž podporovat činnosti související s evropskými kolekcemi genetických zdrojů, například lepší organizace a dokumentování vzorků.
2. Kampaně na zvyšování informovanosti, které podporují udržitelnou spotřebu, se zaměřením na **plýtvání potravinami a optimální skladování potravin**.
3. Kampaně na zvyšování informovanosti, které podporují udržitelnou spotřebu, se zaměřením na **využití půdy a půdních zdrojů**.
4. Kampaně na zvyšování informovanosti a aktivní intervenční informační kampaně (aktivní zásahy i obecné zvyšování informovanosti) týkající se **hospodářských a finančních přínosů účinného využívání zdrojů, včetně půdy**.
5. Kampaně k budování kapacit s cílem umožnit **koordinaci a řízení příslušných informací o lesích a lesních požárech, které jsou reprezentativní pro EU**. Tyto projekty by se měly zaměřit na koordinaci vnitrostátních nebo nadnárodních informací týkajících se lesních požárů, pokud jde o emise z lesních požárů, odhad škod způsobených požáry, včetně pokynů k nákladově efektivnímu využívání zdrojů pro prevenci lesních požárů, a spálené oblasti, zejména oblasti sítě Natura 2000. Měly by obsahovat rovněž pokyny ohledně společného přístupu na úrovni Unie.

Kvalita ovzduší a emise, včetně městského prostředí

1. Zvyšování informovanosti a odborná příprava ohledně **kvality ovzduší v městských oblastech a účinků na zdraví** v případě vystavení lidí a ekosystémů vysokým úrovním znečištění.
2. Zvyšování informovanosti prosazováním levných systémů monitorování a vyhodnocování kvality ovzduší.
3. Rozvoj a demonstrace integrovaných systémů umožňujících **snadný přístup k veřejně dostupným informacím** o průmyslových zařízeních, včetně povolení, údajů o emisích a inspekčních zpráv.

Životní prostředí a zdraví, včetně chemických látek a hluku

1. Zvyšování povědomí občanů a spotřebitelů o **informacích o nebezpečnosti chemických látek ve výrobcích**.
2. Zvyšování povědomí občanů a spotřebitelů o **bezpečném užívání chemických látek ve výrobcích opatřených výstražným štítkem**.
3. Zvyšování informovanosti společností (dovozců, výrobců, následných uživatelů, maloobchodníků, včetně malých a středních podniků) o jejich **povinnostech podle nařízení REACH** týkajících se oznamování přítomnosti látek vzbuzujících mimořádné obavy v předmětech, které vyrábějí nebo dovážejí, a/nebo o povinnostech společností podle nařízení o biocidních přípravcích, co se týká ošetřených předmětů.
4. Komunikační kampaně o **údajích o hluku ve venkovním prostředí a zdravotních účincích hluku** na obyvatele, jak vyžaduje směrnice o hluku ve venkovním prostředí.

Příroda a biologická rozmanitost

1. Vnitrostátní nebo nadnárodní kampaně na zvyšování informovanosti s cílem zvýšit povědomí veřejnosti o síti **Natura 2000**. Tyto kampaně by měly být navrženy tak, aby zajistily významnou změnu v informovanosti o přírodních hodnotách (včetně ekosystémových služeb), pro něž byla síť Natura 2000 zřízena, a případně by měly vést k pozitivním změnám chování u velké části cílové veřejnosti a/nebo v konkrétních sociálních, správních nebo hospodářských oblastech.
2. Kampaně na zvyšování informovanosti o **velkých šelmách** vztažené k populacím jednotlivých druhů.
3. Vnitrostátní a nadnárodní informační kampaně a kampaně na zvyšování informovanosti o **strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti**, které mají zvýšit informovanost a pochopení občanů a hlavních zúčastněných stran, včetně tvůrců politik, podniků a místních, regionálních nebo vnitrostátních orgánů, pokud jde o cíle strategie.
4. Vnitrostátní a nadnárodní kampaně na zvyšování informovanosti o **invazních nepůvodních druzích** se zaměřením na širokou veřejnost a hlavní zúčastněné strany, včetně tvůrců politik, podniků a místních, regionálních nebo vnitrostátních orgánů.
5. Kampaně na zvyšování informovanosti o **zelené infrastruktuře** se zaměřením na hlavní skupiny zúčastněných stran, které prosazují osvědčené postupy a/nebo zlepšují vytváření, analýzu a šíření technických a prostorových údajů pro zavádění zelené infrastruktury.

Správa a vymáhání

1. Zvyšování informovanosti a odborná příprava ohledně **přístupu ke spravedlnosti v oblasti životního prostředí**, včetně toho, jak zajistit a změřit účinnost a efektivnost soudního přezkumu, u soudců, subjektů odpovědných za výkon spravedlnosti, orgánů veřejné správy a obhájců veřejného zájmu.
2. Zvyšování informovanosti o **směrnici o odpovědnosti za životní prostředí** u průmyslových provozovatelů, likvidátorů škod, odborníků na posuzování rizik, decentralizovaných příslušných orgánů (v členských

státech, v nichž jsou příslušné orgány jmenovány na místní nebo regionální úrovni) a ekologických nevládních organizací, pokud jde o práva a povinnosti každé skupiny zúčastněných stran.

3. Zvyšování informovanosti výzkumných pracovníků, malých a středních podniků a orgánů veřejné moci jakožto **evropských uživatelů genetických zdrojů** a vypracování pokynů pro tyto subjekty s cílem usnadnit dodržování požadavků nařízení o přístupu a rozdělení přínosů a rovněž podporovat činnosti související s evropskými kolekcemi genetických zdrojů k zlepšení organizace a dokumentování vzorků.

Podpůrné činnosti účinného kontrolního postupu, jakož i opatření na podporu dodržování právních předpisů – příloha III oddíl C písm. b)

Vymáhání, inspekce a dohled

1. Projekty zaměřené na zvýšení **účinnosti a efektivnosti inspekcí a dohledu v oblasti životního prostředí** prostřednictvím

- strategického uplatňování kritérií rizik za účelem posouzení, vyhodnocení a zmírnění nejzávažnějších typů nedodržování právních předpisů EU v oblasti životního prostředí,
- posílení spolupráce a koordinace mezi různými kontrolními orgány a orgány dohledu v zájmu zefektivnění a optimalizace využívání zdrojů určených na inspekce a dohled,
- vytvoření a používání elektronických záznamů o činnosti v oblasti kontroly a dohledu s cílem umožnit snazší změření a vyhodnocení účinnosti a efektivnosti této práce a/nebo
- optimalizace komunikace a aktivního šíření výsledků práce v oblasti kontroly a dohledu pro veřejnost.

2. Projekty k zvýšení účinnosti a efektivnosti činností zaměřených na boj proti trestným činům proti životnímu prostředí prostřednictvím

- podpory sdílení zkušeností a osvědčených postupů mezi orgány veřejné moci pověřenými vyšetřováním a stíháním trestných činů proti životnímu prostředí a rozhodováním o těchto trestných činech,
- optimalizace sdílení zpravodajských informací a jiných údajů mezi orgány veřejné moci pověřenými vyšetřováním trestných činů proti životnímu prostředí, zejména trestných činů týkajících se přeshraniční přepravy odpadů, obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy a dřívím nebo chemickými látkami, včetně odborné přípravy pracovníků donucovacích orgánů, finančních vyšetřovacích jednotek, celních úředníků, příslušníků policie zabývajících se trestnými činy proti životnímu prostředí, státních zástupců a soudců.

Sdílení osvědčených postupů

1. Projekty podporující výměnu osvědčených postupů a rozvoj dovedností **správce lokality sítě Natura 2000** na základě doporučení vydaných během nových biogeografických seminářů sítě Natura 2000.
2. Projekty zaměřené na rozvoj a podporu úlohy **sítí dobrovolníků** s cílem zajistit jejich dlouhodobé přispění k aktivní správě sítě Natura 2000.
3. Projekty zlepšující **propojení vědy a politiky** prostřednictvím předávání výsledků a/nebo osvědčených postupů s cílem poskytnout spolehlivý technický základ na podporu nařízení REACH, nařízení o zkušebních metodách¹ nebo jiných **právních předpisů týkajících se chemických látek** či směrnice o **ochraně zvířat používaných pro vědecké účely**².

¹ Nařízení Komise (ES) č. 440/2008 ze dne 30. května 2008, kterým se stanoví zkušební metody podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (Úř. věst. L 142, 31.5.2008, s. 1).

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely (Úř.

4. Projekty podporující výměnu osvědčených postupů ve vztahu k **právním předpisům o kvalitě ovzduší**, které se zaměřují na monitorování a modelování, stavy emisí, postupy řízení, identifikaci zdrojů, sdílení informací, koordinaci a podporu.
5. Výměna znalostí a osvědčených postupů týkajících se zadávání **zelených veřejných zakázek** mezi orgány veřejné moci, které se vztahují na nejméně dva z těchto prvků: ekologické prvky v zadávací dokumentaci; vyhodnocení ověření ekologických kritérií; náklady a přínosy zeleného nakupování; spolupráce se stávajícími dodavateli k snížení environmentálních dopadů a nákladů u již zadaných zakázek; sledování činností souvisejících se zadáváním zelených veřejných zakázek; průzkum trhu; informace o dostupnosti na trhu; zřízení a fungování ústředních subjektů provádějících nákup se zvláštní působností v oblasti zelených veřejných zakázek.

Prosazování mimosoudního řešení konfliktů

Projekty zaměřené na prosazování **mimosoudního řešení konfliktů** jako způsobu nalezení smírných a účinných řešení konfliktů v oblasti životního prostředí, například prostřednictvím činností a akcí, které jsou zaměřeny na vyškolení odborníků nebo sdílení osvědčených postupů a zkušeností týkajících se využívání mediace v oblasti životního prostředí.

4. SPOJENÍ OBECNÝCH CÍLŮ S GRANTY NA AKCE V RÁMCI PODPROGRAMU PRO OBLAST KLIMATU

U grantů na akce v rámci podprogramu pro oblast klimatu nejsou stanoveny tematické priority a témata projektů. V souladu s obecným cílem nařízení o programu LIFE, tj. zlepšovat rozvoj, provádění a kontrolu dodržování politiky a právních předpisů Unie v oblasti životního prostředí a klimatu a zajistit požadovanou přidanou hodnotu EU, bude provádění grantů na akce spojeno se třemi prioritními oblastmi – zmírňování změny klimatu, přizpůsobování se změně klimatu a správa a informace v oblasti klimatu – a rovněž se specifickými cíli stanovenými v článcích 14, 15 a 16 nařízení o programu LIFE.

Program LIFE přispěje k přeměně Unie na nízkouhlíkovou společnost, což je hlavní část klimatického a energetického balíčku strategie Evropa 2020. Vznik nových technologií k zmírňování změny klimatu bude usnadněn rozšířenými pilotními projekty a integračními demonstracemi. Politika EU v oblasti klimatu bude pevně spojena s místními podněty a iniciativami a ukázkovými příklady nových a lepších přístupů k zajištění tohoto přechodu. Bude se rozvíjet rovněž zavádění započítávání emisí skleníkových plynů a zmírňování změny klimatu v oblasti využívání půdy¹. Program LIFE podpoří i provádění strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu s cílem přispět k Unii odolnější vůči změnám klimatu².

Na základě těchto aspektů by stávající a budoucí politika EU mohla být podpořena aplikacemi, které se zabývají těmito oblastmi:

- Podpora pro provádění strategií pro přizpůsobení se změně klimatu. To bude zahrnovat zvláštní posouzení zranitelnosti na regionální nebo přeshraniční úrovni se zaměřením na velmi zranitelné oblasti stanovené ve strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu, jako jsou městské, pobřežní, horské a ostrovní oblasti,

věst. L 276, 20.10.2010, s. 33).

¹ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 529/2013/EU ze dne 21. května 2013 o pravidlech započítávání týkajících se emisí skleníkových plynů a jejich pohlcení v důsledku činností souvisejících s využíváním půdy, změnami ve využívání půdy a lesnictvím a o informacích o opatřeních týkajících se těchto činností (Úř. věst. L 165, 18.6.2013, s. 80).

² Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu (COM(2013) 216 final).

mořské ekosystémy, oblasti, jež bývají často postiženy suchem, nebo povodí, a rovněž zavádění inovativních přístupů k přizpůsobení se změně klimatu a vypracování zvláštních investičních plánů.

- Podpora pro prosazování bezuhlíkové společnosti. Při řízení procesu přechodu na nízkouhlíkovou hospodářství a společnosti jsou důležití průkopníci a osoby, které jdou příkladem. Mnoho technologií, životních stylů nebo modelů řízení je před tím, než se stanou běžnými, zkušebně zaváděno v sociálních skupinách nebo malých komunitách a inovátory. Podpora zavádění nových přístupů (vzorová města nebo regiony) pro výrobu, spotřebu a správu s transformačním dopadem by měla plně zohledňovat cíle klimatického a energetického balíčku EU nebo cíle plánu do roku 2050. K zajištění úspěchu je třeba přezkoumat rovněž stávající nízkouhlíkové technologie, pokud jde o netechnologické překážky, které brání jejich proniknutí na trh.
- Demonstrace nízkouhlíkových strategií nebo plánů využívání půdy na regionální nebo subregionální úrovni. To bude zahrnovat začlenění řady opatření k snížení emisí a účinnému využívání zdrojů ve všech odvětvích a využívání celé škály opatření, která mají vést ke změně chování. Podpora rozvoje postupů hospodaření s půdou, které mají dopad na emise a pohlcování emisí, například jakožto doplňková opatření k opatřením, která jsou podporována z evropských strukturálních a investičních fondů.

Oblast klimatu: Politické priority EU pro rok 2017

Stručný výtah z LIFE Climate Action - Guidelines for Applicants 2017 – obecné rámce prioritních oblastí a jejich politické priority pro rok 2017. Pro podrobnější informace viz pokyny pro žadatele platné pro příslušný rok; v češtině dostupné na <https://goo.gl/i9u2zA>.

Zmírňování změny klimatu (mitigace)

Obecným rámcem a cílem prioritní oblasti Zmírňování změny klimatu je přispět ke snížení emisí skleníkových plynů.

Specifické cíle prioritní oblasti:

- přispívat k implementaci a přípravě politiky a právních předpisů Unie v oblasti zmírňování změny klimatu, včetně začleňování ve všech oblastech politiky, zejména přípravou, testováním a demonstrací přístupů týkajících se politiky nebo řízení, osvědčených postupů a řešení pro zmírňování změny klimatu;
- zlepšovat znalostní základnu pro přípravu, posuzování, monitoring, vyhodnocování a implementaci účinných aktivit a opatření v oblasti zmírňování změny klimatu a zvyšovat kapacitu pro uplatňování těchto znalostí v praxi;
- usnadňovat přípravu a implementaci integrovaných přístupů, například pro strategie a plány zmírňování změny klimatu na místní, regionální i vnitrostátní úrovni;
- přispívat k přípravě a demonstraci inovativních technologií, systémů a nástrojů zmírňování změny klimatu vhodných k tomu, aby byly napodobovány, přenášeny nebo začleňovány.

Politické priority EU pro prioritní oblast Zmírňování změny klimatu:

- 1) **Energeticky náročná průmyslová odvětví (EII)** – podpora vývoje a zavádění **pokročilých nízkoemisních výrobních** a zpracovatelských průlomových **řešení**, rozvoj inovativních cenově efektivních technologií snižujících emise skleníkových plynů (a zabraňujících úniku uhlíku) a to uplatněním výsledků výzkumu a vývoje nebo mezisektorovou spoluprací a uplatněním nízkoemisních surovin zejména, ale nikoliv výlučně v energeticky náročných odvětvích.

Např. využití odpadního tepla a odpadních produktů (plyny, bioodpad), zachytávání a ukládání z průmyslových procesů, zvyšování energetické účinnosti a využití obnovitelných zdrojů energie, podpora ekologické dopravy aj. Zahájení ve fázi TR 4-5 s cílem dosažení TR 8-9.

- 2) Fluorované skleníkové plyny – inovační a demonstrační projekty nahrazující látky poškozující ozonovou vrstvu, zejména **fluorouhlovodíky** (HFC) a jiné fluorované plyny jako je fluorid sírový (SF₆), fluorid dusitý (NF₃), a perfluorované uhlovodíky (PFC), jejich nezávadnými alternativami

Podporuje se hledání alternativ v následujících odvětvích:

- MDI (inhalátory odměřených dávek = „spreje na astma“);
- Klimatizační a chladicí zařízení na vysoké teploty okolního vzduchu;
- ORC (organické Rankinovy cykly);
- Tepelná čerpadla;
- Zlepšení konstrukce systémů řešící problémy s hořlavostí/tlakem, které podporují využívání přírodních chladicích prostředků (např. uhlovodíků, CO₂) pro jakýkoliv typ zařízení používající F-plyny;
- Využívání SF₆ v elektrických spínacích prvcích, zejména na primární střední a vysoké napětí;
- Fluorované plyny (SF₆, NF₃, PFC atd.) využívané ve výrobních procesech elektronického průmyslu (polovodiče, fotovoltaika) a další emisních použitích (letadla, vojenství, průmyslové procesy).

- 3) Využívání půdy, změna ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF) – hlavní výzvou pro EU je sběr dat o koloběhu uhlíku v souvislosti s využíváním krajiny, půd, lesů a vypracování pravidel aplikovatelných v EU i v celosvětovém měřítku a přispění k cílům Pařížské klimatické dohody. Cílem je zabránit degradaci půdy a podpořit udržitelné využívání biomasy.

Podporuje se:

- **Odvětví využívání půdy**

- Prevence odvodňování nebo podpora zavodňování mokřadů (jako je prevence dalšího odvodňování a prevence požárů vrchovišť, podpora obnovy rašelinišť).
- Výběr lepších druhů plodin, zejména hluboce kořenících druhů.
- Přeměna orné půdy na pastviny.
- Rozšíření střídání plodin, používání krycích plodin nebo meziplodin, aby se omezilo ponechávání půdy ladem.
- Zlepšení hospodaření s živinami a hnojivy, jako jsou obdělávání půdy / zpracování posklizňových zbytků, inhibitory nitrifikace, zlepšení účinnosti dusíku.
- Podporování udržitelného využívání a/nebo ochrany vzácných/místních plodin a živočišných genetických zdrojů.
- Prosazování a podporování opatření, která zlepšují hospodaření s půdou a udržují kapacitu pro ukládání uhlíku v zemi, například agrolesnictví.
- Obnovování znehodnocených pozemků.
- Propagování klimaticky příznivých forem hospodaření na rašeliništích (jako je přechod na paludikulturu).

- **Evidence skleníkových plynů při využívání půdy**

- Vybudování nebo posílení kapacity ke konkrétnímu využívání prostorově-explicitních dat, čerpání z existujících systémů pro sběr dat na EU i národní úrovni (jako je LUCAs, LPIS/ACS a Copernicus), pro identifikaci a sledování využívání půdy i změny tohoto využívání.
- Vybudování nebo posílení kapacity pro monitoring a odhadování zásob a toků uhlíku v lesích a na zemědělských půdách na místní, regionální a meziregionální úrovni.
- Zlepšení monitoringu a komunikace ztráty a degradace ukládání uhlíku (jako je ztráta luk, degradace bývalých i současných rašelinišť).

Projekty mohou obsahovat:

- Rozvoj a propagaci nástrojů pro uhlíkový audit / uhlíkovou stopu a souvisejících charakterizujících a kvalitativních schémat.
- Komplexní analýzu využívání půdy na farmách a uplatnění nízkoemisních postupů na rozlehlém území, (např. region), například aplikace kalkulaček využívání půdy.
- Zhodnocení potenciálu pro ukládání uhlíku nebo snížení emisí ve veřejném územním plánování.

• **Udržitelné lesní hospodaření a udržitelné využívání pevné biomasy**

- Rozvinout a propagovat určité formy klimaticky prozíravých lesnických činností spojených s:
 - o Zalesňováním a obnovou lesa.
 - o Zachováním uhlíku v lesích.
 - o Zlepšení správy lesů, včetně pěstování a prořezávání, a ochrany půdy.
- Průzkum místního hodnotového řetězce a usnadnění nízkouhlíkové produkce a přeměna biomasy na dlouhodobá úložiště uhlíku (náhrada materiálu).
- Zhodnocení a implementace koloběhu uhlíku v biomase v komunitních ekonomických zpracovatelských řetězcích, např. kaskádový princip.
- Zavádění nových přístupů (např. vzorová města nebo regiony) pro výrobu, spotřebu a správu biomasy udržitelným způsobem s transformačním dopadem (tj. trvalá změna chování v cílovém odvětví nebo regionu).
- Účinné přeměňování biomasy (se zaměřením na biomasu z odpadu a posklizňových zbytků) na zdroj obnovitelné energie a výchozí surovinu pro bio-hospodářství s výhledem na vytvoření vysokých úspor skleníkových plynů při nahrazení fosilní energie a materiálů.
 - o Demonstrační provozy
 - o Organizace dodavatelských řetězců
 - o Kogenerace tepla a elektřiny s možnými vazbami na integrovanou produkci materiálu a elektřiny
- Zavádění nízkouhlíkových technologií pro lesní hospodářství a spojení postupů veřejného a soukromého sektoru s transformačním dopadem.

Přizpůsobování se změně klimatu (adaptace)

Se záměrem přispět k podporování snah vedoucích ke zvýšené odolnosti ke změně klimatu vytyčuje prioritní oblast Přizpůsobování se změně klimatu následující specifické cíle:

- přispívat k přípravě a implementaci politiky Unie v oblasti přizpůsobování se změně klimatu, včetně začleňování ve všech oblastech politiky, zejména přípravou, testováním a demonstrací přístupů týkajících se politiky nebo řízení, osvědčených postupů a řešení pro přizpůsobování se změně klimatu, včetně případných ekosystémových přístupů;
- zlepšovat znalostní základnu pro přípravu, posuzování, monitoring, vyhodnocování a implementaci účinných aktivit a opatření v oblasti přizpůsobování se změně klimatu, případně přednostně akcí a opatření uplatňujících ekosystémový přístup, a zvyšovat kapacitu pro uplatňování těchto znalostí v praxi;
- usnadňovat přípravu a implementaci integrovaných přístupů, například pro strategie a plány přizpůsobování se změně klimatu na místní, regionální i národní úrovni, případně přednostně ekosystémových přístupů;
- přispívat k přípravě a demonstraci inovativních technologií, systémů a nástrojů přizpůsobování se změně klimatu vhodných k tomu, aby byly napodobovány, přenášeny nebo začleňovány.

Politické priority EU pro prioritní oblast Přizpůsobování se změně klimatu:

Přeshraniční, meziregionální a multisektorové projekty s demonstračním a přenositelným potenciálem zabývající se těmito oblastmi:

- **přeshraniční řízení povodní**, podpora dohod o spolupráci založených na směrnici EU o povodních;
- **přeshraniční správa pobřežních oblastí**, s důrazem na hustě obydlené delty a města na pobřeží;
- začlenění přizpůsobení do **územního plánování měst, stavebních projektů a správa přírodních zdrojů**;
- **udržitelná a odolná odvětví zemědělství, lesnictví a cestovního ruchu**;
- **udržitelné hospodaření s vodou**, boj proti desertifikaci a lesním požárům v oblastech, jež bývají často postiženy suchem.

A dále adaptace měst přispívající k plnění těchto cílů EU:

- rozvoj a implementace lokálních adaptačních a mitigačních iniciativ („**Pakt starostů a primátorů pro klima a energii**“ a iniciativa „Mayors Adapt“), včetně spolupráce místních orgánů;
- projekty, které přispějí současně k adaptaci na změnu klimatu i jejímu zmírňování (podobně jako ty, které jsou spojeny s Paktem starostů a primátorů pro klima a energii), jakož i ochraně přírody a biologické rozmanitosti v městských oblastech;
- rozvoj a zavádění inovativních řešení pro přizpůsobení v městských oblastech, které zahrnují **odvětví vodního hospodářství, energetiky a stavebnictví** a řešení zaměřená na zdraví a prosperitu;
- propagace a rozvoj **zelené infrastruktury**¹ ve městech, včetně postupů proti efektu městských tepelných ostrovů (prostřednictvím zelených střech nebo sítí zelených ploch jakožto ventilačních oblastí), zlepšení propustnosti městských povrchů a/nebo kontrola povodňových rizik (prostřednictvím víceúčelových retenčních oblastí);
- zavádění **partnerství veřejných a soukromých subjektů**, včetně skrze využívání pojišťovacích řešení.

Správa a informace v oblasti klimatu

Prioritní oblast Správa a informace v oblasti klimatu je specificky zaměřena na přispění k rozvoji a implementaci klimatické politiky a legislativy EU.

Specifické cíle prioritní oblasti:

- podporovat zvyšování povědomí o klimatických záležitostech, včetně vytváření veřejné podpory a podpory zainteresovaných subjektů pro tvorbu politik Unie v oblasti klimatu, a prosazovat znalosti o udržitelném rozvoji;
- podporovat komunikaci, správu a šíření informací v oblasti klimatu a usnadňovat sdílení znalostí o úspěšných řešeních a postupech v oblasti klimatu, například rozvojem platform spolupráce mezi zainteresovanými subjekty, a odbornou přípravu;
- prosazovat účinnější dodržování a vymáhání právních předpisů Unie v oblasti klimatu a přispívat k němu zejména podporou vývoje a šíření osvědčených postupů a přístupů politiky;
- prosazovat lepší správu v oblasti klimatu širším zapojením zainteresovaných subjektů, včetně nevládních organizací, do konzultací politik a jejich implementace.

¹ Zelená infrastruktura je plánovaná síť přírodních a polopřírodních oblastí, jež byla navržena a řízena s cílem poskytovat širokou škálu ekosystémových služeb a chránit biodiverzitu. Ta následně podpoří vyšší kvalitu života a pocit osobní pohody a ochrání nás před klimatickou změnou a dalšími environmentálními katastrofami, například zmírněním povodní, ukládáním uhlíku, prevencí půdní eroze nebo umožněním ventilace. Zelená infrastruktura je tvořena širokou škálou různých environmentálních prvků, od zelených střech po zelené oblasti záplavových území nebo volně tekoucí řeky. Více informací viz http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/index_en.htm.

Politické priority EU pro prioritní oblast Správa informací v oblasti klimatu:

- Rozvoj a implementace národních strategií pro klima a energii do roku 2030 a/nebo strategie do poloviny století.
- Zhodnocení fungování EU ETS
- Budování kapacit, zvyšování povědomí mezi koncovými uživateli a vybavení distribučního řetězce fluorovaných plynů
- Projekty posilující možnosti spotřebitelů tak, aby měli užitek z úspor spotřeby paliva za reálného provozu u aut a dodávek a dovolily zákazníkům informovaně se rozhodovat o nákupu vozidel s nízkými emisemi znečišťujících látek.
- Monitorování, posuzování a následná evaluace klimatické politiky
- Osvědčené postupy a aktivity zvyšování povědomí řešící adaptační potřeby
- Motivování ke změně chování na místní nebo (mezi-) regionální úrovni, zvýraznění aktivit ke snížení emisí a aktivit v oblasti účinného využívání zdrojů

Pro více informací:

life@mzp.cz

http://www.mzp.cz/cz/komunitarni_program_lifew

www.program-life.cz